

University of Groningen

Reconstruction of the resorbed maxilla with iliac crest or calvarial bone grafts

Wortmann, Dagmar

DOI:
[10.33612/diss.196167204](https://doi.org/10.33612/diss.196167204)

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2022

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Wortmann, D. (2022). *Reconstruction of the resorbed maxilla with iliac crest or calvarial bone grafts: a comparison*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen.
<https://doi.org/10.33612/diss.196167204>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

APPRECIATIONS

Het feit dat u dit leest betekent niets anders dan dat het zo ver is: het boekje is af. Ik kijk terug op vier waardevolle jaren waarin ik heb gewerkt aan een project dat me heeft verrast en heeft uitgedaagd. Los van de inhoud, heb ik geleerd dat het succes van een dergelijk project valt of staat met wie je om je heen hebt. Niet alleen om succes te behalen, maar ook om het te ervaren. Ik ben velen zeer dankbaar voor hun hulp op verschillende fronten. Tot een aantal personen wil ik in dit hoofdstuk het woord richten.

Graag begin ik met de hoofdrolspelers van mijn promotietraject: de patiënten. Dank voor jullie bereidheid om deel te nemen aan onze studies.

Geachte professor dr. A.Vissink, hooggeleerde promotor, beste Arjen, bij mijn eerste gesprek over een mogelijk promotietraject op de afdeling MKA-chirurgie in het UMCG, noemde je al binnen een aantal minuten dit onderwerp. Terwijl ik het nog niet overzag, had jij al door dat een combinatie tussen laboratoriumonderzoek en kliniek waarbij een beetje technisch inzicht goed van pas kwam, mij zou passen. Ik kwam er al snel achter dat je gelijk had. Bedankt voor je visie, hoge mate van betrokkenheid en kritische blik. Ongeacht het tijdstip of de vraag, was jij bereid om mee te denken en binnen korte tijd een reactie te geven. Je overziet het hele traject, zowel inhoudelijk als logistiek en bent ook op de hoogte van wat er verder speelt op de werkvloer of daarbuiten.

Geachte professor dr. G.M. Raghoobar, hooggeleerde promotor, Beste Gerry, bij mijn sollicitatie werd al duidelijk dat voor jou inhoudelijke, werkgerelateerde en persoonlijke zaken niet los van elkaar staan. Het gaf mij steun dat je een helder overzicht had van mijn traject, zowel in de breedte als van details. Daarnaast wist je mij ook professioneel uit te dagen en gaf je ruimte voor zelfstandigheid hoewel jouw deur altijd openbleef voor overleg. Bovenal begreep je dat ook andere dingen in mijn leven soms tijd vragen. Bedankt voor je kennis en kunde, sympathie en de goede adviezen. Ik hoop komende jaren nog veel van je te kunnen leren, zowel klinisch als wetenschappelijk.

Beste dr. Schortinghuis, zeergeleerde copromotor, beste Jurjen, jij bent van meet af aan de persoon achter het schedeldakbot geweest en hebt altijd helder gehad op welke niche we ons moesten richten. Steeds weer kon jij visualiseren hoe we iets moesten aanpakken en toetste jij of onze metingen bij ACTA te rijmen waren met jouw klinische kennis. Dank voor je visie en bijdrage bij dit traject.

Beste dr. Van Minnen, zeergeleerde copromotor, beste Baucke, je bent een zeer betrokken copromotor die ook op zondagavond nog de tijd neemt om mijn lappen tekst aandachtig

door te nemen. Het overleg voor onze review heeft me net zo veel geleerd als het uiteindelijke resultaat. Ondanks de obstakels van de corona-crisis en jouw overvolle agenda, hadden we een goede samenwerking met een mooi resultaat.

Via deze weg wil ik ook graag de leden van de beoordelingscommissie, Prof.dr. H.J.A. Meijer, prof. dr. E.A.J.M. Schulten en prof. dr. A.J.W.P. Rosenberg, bedanken voor het beoordelen van mijn proefschrift.

Geachte professor dr. J. Klein-Nulend, beste Jenneke, dank voor je kennis en enthousiasme tijdens mijn promotietraject. Dankzij jou is dit proefschrift een mix van klinische en microscopische inzichten geworden. Je nauwkeurigheid en kritische houding zorgden dat de studies zo zuiver mogelijk bleven. Door je betrokkenheid heb ik me de afgelopen jaren één van jullie eigen promovendi gevoeld. Je hebt een toewijding waar ik met respect naar kijk en waar ik je ook zeer dankbaar voor ben.

Beste mw. Van der Duin, beste Marjon, zonder jouw betrokkenheid, kundigheid en nauwkeurigheid waren mijn studies bij ACTA niet hetzelfde geweest. Bedankt voor je hulp, maar ook voor het geduld en begrip dat je had voor mijn verschillende agenda's. Beste dr. Van Ruijven, beste Leo, voor jou geldt hetzelfde, bedankt dat je je expertise met me hebt willen delen. Zonder jouw kennis hadden we dit proefschrift niet op deze manier vorm kunnen geven. Beste dr. Putters, beste Thomas, jouw uitgebreide klinische beschrijving van het oogsten en gebruik van schedeldak bot waren een goede basis voor dit proefschrift en het maakte dat we vanuit een ander perspectief naar de behandeling konden kijken. Dear dr. Deli, dear Konstantina, thank you for your well thought through tips and support. Beste dr. Boven, beste Carina, bedankt voor je hulp om grip te krijgen op de eerste studies van dit traject.

Inmiddels loop ik alweer ruim vier jaar rond op de afdeling die dit proefschrift mogelijk heeft gemaakt onder leiding van professor dr. F.K.L. Spijkervet. Graag wil ik de gehele afdeling hartelijk danken hiervoor. Het mag genoemd worden dat zonder de medewerkers van de implantologie dit boekje nog lang geen feit was geweest en ik wil Ans in het bijzonder bedanken voor haar hulp hierbij. Lisa, jij was onmisbaar als vaste hulplijn (of 'help!'-lijn) voor allerlei zaken. Meer dan eens heb je me uit de brand geholpen al was het maar door de situatie weer even nuchter en praktisch te bekijken. Beste Angelika, Harrie, Nienke en Ron: zonder jullie was dit project niet ver gekomen, bedankt voor jullie steun en hulp.

In het UMCG was ik de weken niet doorgekomen zonder de hulp en steun, inhoudelijk en op het gebied van koffie en lunchpauzes, van al mijn collega-onderzoekers waaronder Carolien, Diederik, Jasper, Joyce, Marieke en Pieter. Beste Hester en Romke: twee Friezen met wie ik hard heb gelachen én hard heb gewerkt. Het was prettig om samen een promotietraject te

doorlopen, of soms door te worstelen. In elk geval heb ik veel gehad aan jullie luisterend oor als ik tussen de bedrijven door even kwam neerploffen op mijn stoel. Nu onze promotietrajecten op hun eind lopen, neemt Jan Aart het stokje van ons over en ik heb er vertrouwen in dat de traditie van onze succesvolle onderzoekskamer daarmee wordt voortgezet. Beste Floris, qua traject lopen we elkaar zeer systematisch mis, maar verder zitten we altijd wel op dezelfde golflengte. Dat wordt volgend jaar in de kliniek ook zeker een succes. Beste Barzi, onze epidemioloog, bedankt voor je ontspannen houding en hulp. Ik kijk er naar uit dat we straks ook weer in de kliniek gaan samenwerken.

Beste Marijke, wat is het fijn om een maatje te hebben die hetzelfde traject volgt. Naast de studie tandheelkunde hebben we nu ook dit project tot een goed einde weten te brengen en ik ben blij dat ik een fijne collega heb om ook de komende vier jaar samen mee te doorlopen!

Alle medewerkers van de elfde en twaalfde verdieping van het ACTA, maar zeker Arie, Beirhouz, Cor, Jacqueline, Jan-Harm, Jolanda Arie, Hans, Teun, Ton en mijn kamergenoten, Bia, Carolyn, Cindy, Feresthe, JinFeng, Sophie, Tijmen en Yvon: jullie hebben mij als afgezant van het UMCG altijd warm ontvangen en ontzettend geholpen bij mijn worstelingen in de wereld van de microscopie en micro-CT. Bedankt voor alle kopjes koffie, taart, harten onder de riem en tips.

Sinds enkele maanden mag ik mezelf ook rekenen tot de mooie groep AIOS van de MKA-chirurgie in het UMCG. Het is een mooi team waar ik graag bij hoor. Beste Mathijs, ik kijk er naar uit om straks weer samen in de kliniek te werken en schiet al in de lach bij de gedachte daaraan.

I would also like to address my appreciations to dr. Ruslin, dr. Riri, Deddy, Andis, Suci, Rara, Joanna, Eveline, David, Arian, Jasmijn en Bart: it has been some years since we were all together in Sulawesi, makan lagi dan mengerjakan tesis kami, dan makan lagi, however the memories are still strongly alive. My time with you has left its footprint both professionally and personally. It has positively affected my view on this world and our work field. I strongly hope one day in the future, we'll all be on a charity trip again.

Aan alle medewerkers van de afdeling MKA-chirurg in het Amsterdam UMC, locatie VUmc: veel dank voor mijn eerste klinische kennismaking met de MKA-chirurgie. Jullie hebben mijn interesse in het vakgebied gewekt en ervan overtuigd dat hier mijn toekomst ligt. In het bijzonder wil ik me hier nogmaals richten tot professor E.A.J.M. Schulten vanwege uw betrokkenheid bij mijn professionele carrière, zowel destijds als gedurende mijn promotietraject. Uw naam aan het begin van dit proefschrift is een logisch gevolg daarvan. Beste Peter, nog steeds pluk ik de vruchten van de weken dat ik met jou mee rende tussen de afdeling, de poli en de OK. Niet

alleen op het gebied van klinische zorg heb je me veel geleerd, maar ook dat stressen weinig zin heeft, dat er tijdig koffie gedronken moet worden, en dat het elke dag vanzelf 5 (of 6) uur wordt. Ten slotte, Prof. dr. J.G.A.M. De Visscher, bedankt voor uw sympathie bij mijn start binnen de MKA-chirurgie.

Inmiddels heb ook ik mijn tijd als student op de medische faculteit van het UMCG afgerond. Ik wil uiteraard alle docenten en medewerkers bedanken voor hun inzet en hulp. Zeker tijdens tandheelkunde heb ik een aardig beroep gedaan op de flexibiliteit van de betrokkenen. Mijn studiegenoten van de zij-instroom, mijn teamgenoten en kliniek-maatjes waren een grote steun daarbij. Het moet soms best ingewikkeld zijn geweest voor jullie dat ik altijd een dubbele agenda had. Lieve Marjolein, gelukkig had jij altijd een frisse lading optimisme en tevens overzicht van wat er moest gebeuren. Overdag zo efficiënt mogelijk toewerken naar de volgende boortoets, 's avond bijna doorhalen om een tentamen te halen, tussendoor ook nog even naar tennisles, om vervolgens te proosten omdat we het allemaal toch weer mooi binnen de tijd hadden gehaald, waarna het hele circus de volgende ochtend om 08:00u stipt weer begon. Ik ga je missen in Groningen!

Dit is het dankwoord van mijn proefschrift, maar mijn promotietraject was niet hetzelfde geweest zonder de afwisseling met de klinische MKA-chirurgie in Leeuwarden. Lieve 'dames' van route 65 in het MCL, als een geoliede machine hebben jullie me geholpen de dagen soepel rond te breien, terwijl jullie me ook nog op tijd in kamer 7 wisten neer te planten. Beste mannen en vrouw kaakchirurgen, bedankt voor alle leermomenten, jullie hulp en jullie belangstelling voor wat mij bezighield buiten de poli van route 65. Beste dr. Krabbe, beste Christiaan, hoe druk het ook was en hoe laat het ook werd, er was altijd tijd om mij iets te leren (of uit de brand te helpen). Beste dr. Heijdenrijk, beste Kees, ik heb bewondering voor hoe je de zaken steeds weer tot in de puntjes weet te organiseren en zorgt dat ieders talent tot z'n recht komt. Beste dr. Van der Meij, beste Erik, bedankt voor de interessante casus gebonden lessen en heldere uitleg daarbij, en voor de goede gesprekken over arts-zijn, over Amsterdam en zelfs over het leven buiten die twee zaken. Ik hoop in de toekomst nog meer van jullie te kunnen leren.

Beste Anouar, dagenlang verdiept zitten in een database is meer mijn ding dan het jouwe, maar aan de afwisseling met de kliniek heb jij een belangrijke bijdrage geleverd. Bedankt voor de dingen die je me hebt geleerd en voor je hulp bij allerlei zaken. Ik ga onze 1-2'tjes missen. De tijd zal leren of we onze bescheiden visie op de zorg (en de wereld) ooit nog eens in praktijk mogen brengen, maar vóór het zo ver is krijg je nog een colaatje van me.

Naast alle mensen die hun steentje hebben bijgedragen aan mijn professionele leven, wil ik ook degenen noemen die een belangrijke rol spelen in mijn burgerbestaan. Lieve Marlieke, Karlijn, Marianne en de andere Muzen: buiten dat we elkaar tegenwoordig niet meer vijf

dagen per week zien, is het alsof er de afgelopen 10 jaar niets veranderd is, en dat vind ik een heel rijk gevoel. Jullie zijn een stabiele factor in mijn leven geworden. Bedankt voor jullie geduld als ik weer eens iets te laat ben, voor jullie vertrouwen in de goede afloop van al mijn plannen, en voor alle gesprekken over totaal andere zaken dan dit proefschrift.

Lieve Benita, Floor, Geerte, Hella, Jitske, Joanne, Margriet, Rosa, Rosanne, Xandra en natuurlijk de mannen: wat een knap groepje mensen zijn jullie toch! De laatste jaren breiden we steeds verder uit en toch doet dat niet af aan hoe hecht we met elkaar zijn. Naast een gigantische lijst verhalen uit de oude doos maken we ook steeds weer nieuwe avonturen mee. Ik ben blij met jullie en waardeer het hoe we alles tot op de dag van vandaag met elkaar delen. Hoewel het mooi is om zoveel collega's binnen onze club te hebben, weten we elkaar ook juist te vinden in het leven buiten het ziekenhuis. Jossie, wat was het fijn om een maatje te hebben in de VU en om onze ervaringen even te kunnen delen. 'Gedeelde smart is halve smart' ging soms wel op voor ons, maar ik vond het vooral ongelofelijk én motiverend om te zien met hoeveel positiviteit en toewijding jij je onderzoeksperiode doorstond. Al ben ik blij dat we nu weer uitgebreid dineren in plaats van haastig lunchen in de personeelskantine.

Lieve Eva, Florieke, Freekje, Grace, Jonne en Josephine, ik vind het geweldig dat we, ondanks de verschillende wegen die we hebben ingeslagen, nog zo vaak bij elkaar zijn. Jullie zijn een waardevol groepje mensen. Vroeger beklommen we samen de trappen naar de mooiste, eigenhandig gedecoreerde ruimte, inmiddels gaan we samen op fietsweekend en zetten we elkaars woonkamer in de voorstrijk. De sfeer en de grappen zijn door de jaren heen wel hetzelfde gebleven. Overigens, voor de ceremonie waar dit boekwerk bij hoort, laat ik ons favoriete jurkje toch even in de kast hangen. Lang verhaal kort: lieve HC, soms uit het oog, nooit uit het hart.

Sommige vriendinnen zijn niet in één hokje te plaatsen. Mathilde, daar ben jij zeker een voorbeeld van. We leerden elkaar kennen toen we net in het noorden van Nederland waren gestrand en dat heeft meteen de toon gezet in onze vriendschap, waarin afstand en plaats slechts details zijn. Waar onze schepen ook stranden, je snapt nog steeds meteen wat ik bedoel en hebt aan een half woord genoeg.

Lieve Margreet, wij begeven ons altijd op hetzelfde spectrum, maar niet altijd bij hetzelfde uiterste. Dat geeft niet: we vullen elkaar waar nodig gewoon aan. Sommigen vinden dat ik veel hooi op m'n vork neem, maar jij kan er ook wat van. En dat terwijl je het nooit laat afweten bij je vrienden of familie. Met jou is het altijd lachen én goede gesprekken voeren. Je bent een fijne vriendin en echte topdokter.

Lieve Ilse, het waren me de jaren wel! Heel wat grote en minder grote, maar zeker even belangrijke gebeurtenissen zijn er voorbij gekomen sinds wij onze afstudeerborrel gaven. Hoewel we in een ander vak zitten, hebben we het toch altijd een beetje samengedaan. Jij bent een erg betrokken vriendin waar ik alles mee kan delen, de leuke en minder leuke momenten van het leven. Het is bijna telepathisch hoe jij altijd op de hoogte bent van waar ik uithang en wat me bezighoudt. Dat is niet altijd bij jou in de buurt, maar gelukkig hebben we ook een oneindige lijst gezamenlijke hobby's en plannen voor de toekomst. Bij jou en Gigl voel ik me altijd thuis en onze uitjes met z'n vieren zijn een groot succes, al moeten we de heren soms wat beter in de gaten houden.

Gedurende de afgelopen jaren is de waarde van familie me meer dan eens duidelijk geworden. Beste Xander, Hetty, Edith, Ton, Berjo, Gerda, en andere ooms, tantes, neven, nichten en iedereen die ik familie noem: jullie betrokkenheid bij mijn promotie, opleiding en alle zaken daaromheen heeft me het gevoel gegeven er nooit alleen voor te staan.

Lieve Annette en Michiel, jullie hebben mijn promotietraject van meet af aan gevolgd en jullie hebben het logistieke deel ook daadwerkelijk mede mogelijk gemaakt. Ik waardeer jullie warmte en gastvrijheid, oprechte interesse en vermogen om altijd mee te denken met welk probleem dan ook. Lieve Annemiek, Sander en Jeroen, bedankt voor jullie belangstelling. Ik geniet altijd van jullie gezelligheid en bourgondische borrelavonden.

Lieve Marnix, zo verschillend als wij zijn, zo goed begrijpen we elkaar ook. Onze wegen lopen niet altijd langs elkaar maar je blijft altijd mijn grote broer met duizend-en-één-talenten. Lieve Casper, ook wij hebben een ander levenspad gekozen maar zoals jij eens zei: ergens hadden we best van carrière kunnen ruilen. Ik geniet van onze telefoontjes op welk moment van de dag dan ook en onze eigen, voor geen ander te begrijpen, heerlijke humor. Hopelijk blijven Kaz en jij nog lang op fietsafstand wonen.

Lieve drs. Van der Ploeg, Valerie, voor sommigen zelfs drs. Van der Ploug, maar voor mij eigenlijk altijd gewoon Val: hoe kan het anders dan dat jouw naam ook aan het begin van dit boekje staat? We begonnen gelijk aan geneeskunde, gingen samen het studentenleven verder verkennen, coschappen lopen en de grote Stad Amsterdam in, én: we keerden samen terug naar het hoge noorden. Je bent voor mij een rots in de branding in al je eerlijkheid en daadkracht. Jullie huis voelt als een thuis en ik geniet graag mee van jouw mooie gezinnetje. Het maakt in onze vriendschap niet zo veel uit waar we zijn en wat er allemaal om ons heen gebeurt, zet ons gewoon tijdig samen in de zon met een glas wijn of een blikje cola en alles komt goed.

Lieve drs. Beumer, Lotte, Lot: van kennis naar collega naar echte *soulmate*. Bij onze eerste kop koffie naast de welbekende Fontein kwamen we er al achter dat we dezelfde taal spraken – en dat doen we nog steeds. Het is heerlijk om even onze dagelijkse, hoe zal ik het zeggen, observaties en verwondering over de wereld om ons heen, met je te kunnen bespreken. Maar ook voor de echte dilemma's van het leven kan ik bij je terecht. Je bent een warm en oprecht persoon en hebt het bewonderenswaardige talent om zaken op een genuanceerde en heldere manier bij de naam te noemen. Helaas geen gezamenlijke pauzes meer in het ziekenhuis, in elk geval voorlopig niet, maar gelukkig zijn daar weer andere activiteiten voor in de plaats gekomen. De zeilplannen van Joris en Erwin lijken me daar ook een goed voorbeeld van. Dan kan ik jullie mooie Schippers van de Kameleon ook zien opgroeien.

Lieve mam, hoe complex mijn agenda ook wordt, je volgt mij en mijn activiteiten altijd op de voet. Het is bijna paradoxaal hoe we elkaar vinden in onze eigenwijsheid en wens om zelfstandig te zijn. Je bent altijd oprecht en denkt met me mee over hoe ik iets 'goed' kan doen. Hoe ingewikkeld dat ook kan zijn, jouw fijn afgestelde ethische kompas geeft me richting. Lieve pap, vroeger had ik nooit gedacht dat ik in jouw voetsporen de academische wereld zou betreden. Toch voelt het nu vanzelfsprekend dat dit wel het geval is. Je hebt me op alle fronten geholpen en wat er ook gebeurt, je staat, samen met mam, tot op de dag van vandaag voor me klaar. Als een wetenschappelijk orakel kon ik je altijd raadplegen, ongeacht het dilemma en ook al zitten we in een ander vakgebied. Je bent een inspiratiebron en enorme steun bij al mijn, soms wat lichtelijk ambitieuze, plannen. Gelukkig delen wij de visie dat met een beetje wil en hard werken, het meeste wel haalbaar is. Het feit dat jij dit boekje in je handen hebt, betekent in elk geval dat we samen weer een doel hebben bereikt.

En lieve Erwin, clichés bestaan omdat ze waar zijn: zonder jou was dit proefschrift er nooit gekomen. Je ongekende vertrouwen in mij heeft me soms verbaasd, maar vooral vaak gerustgesteld. Dan dacht ik: met jou kom ik er wel. Ik hou van je.

